

Ormel

Europese confrontatie. Om het maar even in wielrennersjargon te formuleren: als je eenmaal achter het peloton hangt, zul je in het zicht van de finish nooit meer winnen. Dat dreigt er volgens mij nu te gebeuren. U plaatst de regering eigenlijk voor een onmogelijke taak, want uit angst om Nederlands draagvlak te verliezen, zult u uitkomen in de positie die de heer Prodi schetst, namelijk in een isolement. Wat gaat u daarmee doen?

De heer **Ormel** (CDA): Ik zeg dit niet uit angst, maar uit kracht, uit de kracht van de historische rol die Nederland in Europa heeft gespeeld. Wij waren altijd een voortrekkers, wij zaten om in de u bekende wielertermen te blijven in de kopgroep. Op dit moment zitten wij daar niet meer in, wij zitten in het peloton, maar ik vind dat wij ons moeten terugvechten naar die kopgroep. Maar de metafoor gaat mank. Het gaat het CDA niet om een miniverdrag maar om een verdrag dat ontstaat is van grondwettelijke aspecten. Ik heb namens mijn fractie enkele punten genoemd waarop de regering naar onze mening zou moeten inzetten. Daarmee komen wij absoluut niet uit op een miniverdrag, er blijft echt genoeg over!

De beraadslaging wordt geschorst.

De vergadering wordt van 13.35 uur tot 14.10 uur geschorst.

Voorzitter: Verbeet

De **voorzitter**: Ingekomen is een beschikking van de voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal inzake aanwijzing van de leden Tan, Broekers-Knol, Coppoolse, Kox, Van Vroonhoven-Kok, Leerdam, Kalma, Schinkelshoek, Jan Jacob van Dijk en Van Raak tot lid in de Interparlementaire commissie inzake de Nederlandse Taalunie. Ik stel voor, deze beschikking voor kennisgeving aan te nemen.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: De ontvangen brieven en wetsvoorstellen staan op een lijst die op de tafel van de griffier ligt. Op die lijst staan voorstellen over hoe de Kamer deze stukken kan gaan behandelen. Als aan het einde van de vergadering geen bezwaar is gemaakt tegen deze voorstellen, neem ik aan dat daarmee wordt ingestemd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Op verzoek van de CDA-fractie benoem ik:

- in de contactgroep België de leden Biskop, Van Heugten, Van de Camp, De Nerée tot Babberich en Van Gennip tot lid;
- in de contactgroep Duitsland de leden Van Haersma Buma, Knops, Omtzigt, Van Heugten, Van de Camp, Sterk en Ormel tot lid.

Het woord is aan de heer Aptroot.

De heer **Aptroot** (VVD): Voorzitter. Op verzoek van de staatssecretaris van Economische Zaken hebben wij de

stemming over de Postwet (30536) uitgesteld. Hij zou ons nog een brief over deze wet sturen. Verleden week dinsdag hebben wij duidelijk gezegd dat wij die brief deze week op dinsdag, voor twaalf uur, wilden hebben. Wij hebben die brief echter nog niet ontvangen. Het lijkt mij toch belangrijk om voortgang te boeken met deze wet. Daarom vraag ik om heropening van de behandeling van de Postwet. Dit kan volgende week gebeuren. Dan moeten wij echter nog deze week de brief van de staatssecretaris krijgen.

Mevrouw **Van Vroonhoven-Kok** (CDA): Voorzitter. Ik stel voor om de brief eerst even af te wachten. Wij hebben om die brief gevraagd en de brief is toegezegd. Wij wachten daar nu op. Ik stel voor om de brief af te wachten en daarna, als daaraan behoefte is, de heropening aan te vragen; dat lijkt mij de deugdelijke weg.

Mevrouw **Kant** (SP): Voorzitter. Ik heb de reden voor de heropening niet helemaal begrepen. Ik verneem die graag alsnog. Wat ons betreft, kan het debat niet lang genoeg duren, dus wij steunen het voorstel van de VVD.

Mevrouw **Vermeij** (PvdA): Voorzitter. Wij ondersteunen het verzoek, maar willen wel eerst de brief.

De heer **Bosma** (PVV): Voorzitter. De Partij voor de Vrijheid wil zo snel mogelijk over deze wet stemmen. Wij hoeven dus niet te wachten op de brief.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Voorzitter. Vandaag verdient de heer Aptroot mijn steun.

Mevrouw **Wiegman-van Meppelen Scheppink** (ChristenUnie): Voorzitter. Wij willen eerst de brief, dus de ChristenUnie sluit zich aan bij de PvdA.

De **voorzitter**: Nu moet ik even tellen. Volgens mij is er een meerderheid die eerst de brief wil en daarna een heropening.

De heer **Aptroot** (VVD): Volgens mij is er met de steun van de PvdA, de SP en GroenLinks een meerderheid voor de heropening van het debat. Ik heb zelf gezegd dat dit volgende week zou kunnen, zodat de staatssecretaris nog deze week de brief kan sturen. Zo wordt in één keer aan beide wensen voldaan. Maar ik vind wel dat de heropening volgende week dient plaats te vinden en daarvoor is er een meerderheid.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet. Wij zullen de heropening alvast plannen.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Pechtold.

De heer **Pechtold** (D66): Voorzitter. Op 14 maart heb ik schriftelijke vragen gesteld aan de ministers van Financiën en Justitie over het betalingssysteem Swift. Op 10 april deelden de ministers mij mee dat de vragen niet binnen de gebruikelijke drie weken konden worden beantwoord, maar ze zegden wel toe om het onderzoek dat tijdens het vragenuur van 13 maart was beloofd,

Voorzitter

uiterlijk eind april naar de Kamer te sturen. Welnu, het is nu eind mei en wij hebben hierover nog niets vernomen. Volgende week donderdag is er een algemeen overleg waarbij ik dit onderzoek graag wil betrekken. Ik vraag daarom om uw handelen.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde is de voortzetting van het **debat** over de **Europese Grondwet**.

De **voorzitter**: Wij zijn nu toe aan de eerste termijn van het antwoord van de regering in het spoeddebat over de Europese grondwet. Wij hebben kunnen vaststellen dat de eerste termijn van de Kamer veel langer heeft geduurd dan gepland. Ik stel de Kamer voor om alleen aan het eind van de blokjes tekst van de staatssecretaris interrupties te plaatsen. De staatssecretaris zegt dat hij ongeveer vier blokjes heeft. Ik zal erop toezien dat er geen lange inleidingen op de interrupties worden gehouden en dat de Kamerleden kort en to the point zijn.

De beraadslaging wordt hervat.

□

Staatssecretaris **Timmermans**: Mevrouw de voorzitter. De leden van de Kamer hebben kunnen merken met hoeveel plezier ik aan dit debat deelneem. Ik kon mij daarnet al bijna niet inhouden. Dat zijn oude reflexen die je wilt koesteren als je hier negen jaar hebt doorgebracht. Ik verheug mij er echter op om in eerste termijn te reageren op alles wat door de Kamer is gezegd. Ik doe dat met genoegen en ik hoop nog vaak hier te mogen staan om met de Kamer van gedachten te wisselen over de positie van Nederland in Europa, over de toekomst van die positie en over de richting die wij met Nederland in Europa willen inslaan.

Voorzitter. Ik maak een paar opmerkingen vooraf over de inmiddels beroemde acht punten. Het gaat om een gespreksnotitie die bewindslieden altijd ontvangen van hun ambtenaren als zij een gesprek gaan voeren. In dit geval ging het om een gesprek met de EU-ambassadeurs. In zo'n notitie staan de punten waarvoor aandacht kan worden gevraagd. In dit geval kreeg de minister van Buitenlandse Zaken een gespreksnotitie mee als basis voor het gesprek met EU-ambassadeurs. Die acht punten zijn een explicitering van zowel de brief van 19 maart als de brief van afgelopen maandag. Overigens vind ik het heel belangrijk dat dergelijke brieven in samenhang worden beschouwd. Die brieven zijn niet los te zien van elkaar. De heer Ten Broeke zegt dat de brief van 19 maart zo helder was en dat de brief van afgelopen maandag minder helder was, maar die brieven horen bij elkaar. De laatste brief is een update van hetgeen tot 19 maart is gebeurd. Daarin staat verder op welke manier is ingezet op de punten die eerder met de Kamer zijn besproken.

De heer Pechtold stelt dat die acht punten veel helderder zijn dan de brief. In reactie daarop geef ik graag aan op welke manier dit soort onderhandelingen verlopen. Ik ben daar heel graag open over maar waak er

wel voor, mijn onderhandelingspositie te schaden. De leden kennen mij ook als collega en weten dat ik van openheid houd. Ik houd echter niet van schieten in eigen voet. Ik moet hier dus een balans in zoeken. In een gesprek met ambassadeurs worden dingen soms scherper of explicieter gemarkeerd in afwachting van de reactie die daarop wordt gegeven. Als blijkt dat iets helemaal niet gaat lukken, dan probeer je langs een andere weg hetzelfde doel te bereiken. Dan wordt misschien een ander instrument ingezet om hetgeen met de Kamer is afgesproken te bereiken. Dat is een steekspel waarbij een bepaalde oplossingsrichting heel expliciet wordt gemaakt. Als dat nergens toe leidt, dan kies je voor een andere oplossingsrichting om via een omweg toch hetzelfde te bereiken. Zo werkt Europees onderhandelen en daarom zijn bespreekpunten tamelijk expliciet. Als wij alle gedachten zo expliciet met de Kamer zouden delen, dan lijkt dat winst, maar dan worden de onderhandelingen nagenoeg onmogelijk gemaakt. Het wordt dan een zogenaamde "zero-sum game": je haalt alles binnen of je verliest juist alles. Om die reden wordt bij dergelijke bespreekpunten voor een andere vorm gekozen dan bij een brief aan de Kamer. Ik benadruk dat de inhoud hetzelfde is.

Ik vind de manier waarop over de notitie is gepraat, met name door de heer Pechtold, overigens niet fair. Ik had gemakkelijk kunnen zeggen dat dergelijke interne notities, die dagelijks worden opgesteld, niet naar de Kamer worden gestuurd. Omdat in de pers het beeld ontstond dat daarin heel iets anders stond dan de inzet waarover het kabinet de Kamer had geïnformeerd, vond ik echter dat ik deze notitie direct moest sturen. Nu blijkt echter: het is niet goed of het deugt niet. Als ik die notitie niet had gestuurd, dan had ik de heer Pechtold wel willen horen aan de interruptiemicrofoon. Nu krijgt de Kamer de notitie, maar is het ook niet goed omdat de taal ervan verschilt van die van de brief. Zo kan ik het natuurlijk nooit goed doen. Ik heb een poging gedaan om maximale openheid te betrachten over onze inzet, waarbij ik benadruk dat als die acht punten zo expliciet worden gemaakt, van tevoren al bekend is dat op sommige punten openingen worden gevonden bij collega's maar op andere punten niet. Dan proberen wij hetzelfde doel via andere wegen te bereiken. Ik zeg het de heer Van der Staaij heel graag na: beoordeelt u ons alstublieft op het eindresultaat waarmee wij thuiskomen. Ik zal de eerste zijn om uw hoon, uw boosheid en uw teleurstelling te accepteren, als ik niet haal wat ik hier als inzet beloof. Ik zal ook de eerste zijn om duidelijk te maken op welke punten wij het wel en op welke punten wij het niet kunnen halen in het eindspel. Als ik daar echter hier nu expliciet over ben – daar vraag ik uitdrukkelijk begrip voor – dan weten al die ambassadeurs dat direct. Dit is een openbare vergadering en al die ambassadeurs zitten mee te schrijven. Ik word in mijn contacten iedere dag weer gevraagd om aan te geven wat heel belangrijk is en wat minder belangrijk is in wat Nederland wil. Zodra ik zeg: dit is heel belangrijk, hebben zij de rest al weggestreepd. Zo kun je niet onderhandelen. Ik vraag daar uw begrip voor. Dit ten aanzien van de acht punten die ik u heb gegeven, die interne gespreksnotitie die minister Verhagen heeft meegekregen voor het lunchgesprek met de ambassadeurs van de EU-landen in Den Haag.